

התא. מלחמה בלב

אחרי למעלה מחמישים שנה ..

לפני 10 ימים חזרה ציפ מביקור בעיר מולדתה - גרץ שבאוסטריה. מזה שנים מקיימות ערים רבות בגרמניה המערבית מנהג של הזמנת אזרחים-למעבר, כעין מחווה של כפרה על העוול שנגרם להם בדור הקודם. ההזמנה מצד עיר בארץ אוסטריה היתה בבחינת חידוש. איך מרגיש האדם כאשר הוא נפגש עם עיר מולדתו, כשזכרונות כל כך מנוגדים קשורים בה - זכרונות של בית הורים חם וחומך, של ילדות ומשחק, של חכרות ובידור, אך גם של שנאה ושל פחד, של הרס ושל אוכדן.

בת 12 היתה ציפ, כאשר עשתה את דרכה אל מעבר לגבולות הממלכה הנאצית ההולכת וגדלה. את הוריה לא זכתה לראות שוב. גורלם היה כגורל הרבים, שהעוול היחיד בכפס היה בהיותם יהודים. תחת חסותה של "עלית-הנוער" הגיעה ציפ לארץ שוודיה, ומשם לארץ-ישראל. לגורל דומה זכתה אחותה. עתה הן יצאו יחדיו לדרך, לאור אותה הזמנה מטעם העיר גרץ.

"אין מלים," חוזרת ציפ ואומרת: "אין מלים לתאר את היחס הלבבי והחם, יחס שהעיד על כנות של כוונות. לא ניתן לספר על כל המאמצים שהושקעו כדי שנרגיש טוב, כדי שנרגיש שזו, אחר הכול, העיר בה נולדנו ובה בילינו את ילדותנו. וניכר היה שרצו להמחיש לנו שוב ושוב, שהיום חי בעיר זו דור אחר, שצר לו על העוול שנעשה, ובמידה שהדבר ניתן, היה רוצה לתקן ולפצות. הקבוצה המתארכת מנתה 29 איש. עוד קודם הנסיעה נפגשנו בארץ. לי לא היו כל ציפיות. היתה, כמובן, סקרנות מסוימת לקראת המפגש עם העיר, אך לא יותר. נערה הייתי, כשעזבתי. מאז נזדמנתי למקום פעם אחת לפני שנים בטיול באירופה; שהיתי אז רק כחצי שעה בעיר זו וברחתי מהר מאד. פחדתי להיפגש עם אנשים שהיו שותפים לעוול שנעשה ליהודים, ובכלל זה - להורים שלי, לכן גם עכשיו נסעתי ממש בלי חשק."

אך כבר בערב הראשון חל מפנה ביחסה של ציפ אל האירוח ואל המארחים גם יחד. וכך היא מספרת:

"בערב הראשון ראש העיר בא לברך אותנו במלון, בו שיכנו אותנו. הוא נשא נאום מרגש ממש. אדם צעיר, שסיפר גם את הסיפור האישי שלו; אכיו נאסר על ידי הנאצים וישב זמן מה כמעצר.

← יומן

הרצון לעשות הכול כדי שיהיה לנו טוב היה מאד אמיתי והיה מורגש בכל פרט ופרט: החל מן המלון הכי טוב בעיר ועד לכל אחד מן המפגשים הרבים, הן מטעם העירייה, הן במסגרת הקהילה היהודית והן במחיצת "המרכז היהודי-נוצרי", שהיה שותף פעיל ביותר בארגון האירוח. והיו כמובן גם טיולים וסיורים בסביבת היפה של העיר גרץ."

לדבריה של ציפ היה אחד הרשמים החזקים ביותר הביקור במקום בו עמד בזמנו בית-הכנסת, שנשרף כאחרים ב"ליל הכדולח" המפורסם. במקום זה הוקמה מאז אנדרטה המתעדת את אשר היה בעבר במקום זה ומציינת את נסיבות חורבנו של המקום. מגן-דוד, הסמל המוכר בכל העולם כסמל העם היהודי, מעוצב על אנדרטה זו ליד פסוק מקראי. והמקום נושא את השם: "כיכר בית-הכנסת".

"העירייה עושה את הכול, " מדגישה ציפ, והיא מדגימה: "בבית-הקברות היהודי נפגע הכניון המשמש לטהרה, והעירייה דאגה לשיפוץ. מטעם העיר גם הוצא ספר על מאורעות התקופה, מעין מחווה של הצבת-יד. יש כיום שוב קהילה יהודית קטנה בעיר, אולי כ-80 איש."

ומה בדבר המפגש עם העבר האישי, עם זכרונות הילדות ? "נסענו, כמובן, לבית שלנו, הוא עומד עדיין על מקומו, למרות שניכר עליו הגיל שלו, עמדנו לפני הדלת, היססנו ולא העזנו לצלצל... ליד הבית גן יפה, בו שיחקנו הרבה כילדות. הלכנו לגן זה ולבית-הספר היסודי בו למדתי, גם אל החנות שהיתה של אבא והיא עומדת עדיין..."

המפגש עם זכרון הילדות, כשהוא קשור באובדן היקר ביותר - הוא חוויה קשה. אך ציפ נושאת איתה הרבה זכרונות טובים מאד מן המפגש המחודש עם "העיר שלה", בזכות האנשים שהעניקו לה ולכל קבוצת האזרחים-של-העבר מכל טוב ובכל לב.

רשמה מפי ציפ:

יהודית אנגרס

